

The effect of Play in Education on Social Skills and Self-Efficacy of Preschool Children in the Fourth District of Tehran

Article Info

Authors:

Fatemeh Naeimi¹
Fariba Hanifi^{2*}

Keywords:

Play In Education, Social Skills,
Self-Efficacy

Article History:

Received: 2022-05-25
Accepted: 2022-12-24
Published: 2023-02-20

Correspondence:

Email: f.hanifi95@gmail.com

Abstract

Purpose: The aim of this study was to determine the effect of play in education on social skills and self-efficacy of preschool children in the fourth district of Tehran from the perspective of their educators in a descriptive survey method.

Methodology: The statistical population included all preschool teachers in the fourth district of Tehran who were employed in the academic year 2021, which was a total of 650 people, of which 242 people were selected according to Krejcie and Morgan table by simple relative random sampling method. The research tool included a researcher-made questionnaire consisting of 55 items. The validity of the questionnaire was confirmed by experts (10 people) and its reliability was calculated and confirmed by Cronbach's alpha with a coefficient of 0.871 after a test among 30 subjects. Finally, the data were descriptive and Infections were analyzed using SPSS software.

Findings: The results of data analysis showed; According to preschool teachers in Tehran's Chahar Shahr district, play techniques in education (playing with pottery, puppet games, storytelling, and drawing) greatly affect children's social skills and self-efficacy.

Conclusion: Also, the highest mean among the components of the effect of game techniques in education with (3.95) is assigned to the component of the effect of playing with pottery and the lowest amount with (3.76) is assigned to the component of drawing.

1. MA, Department of Urban Planning, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Rodhan Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

تأثیر میزان بازی در آموزش بر مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان پیش دبستانی منطقه

چهار شهر تهران

فاطمه نعیمی^۱، فریبا حنیفی^{۲*}

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر میزان بازی در آموزش بر مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران از دیدگاه مربیان آنها به روش توصیفی از نوع پیمایشی انجام شد.

روش: جامعه آماری شامل کلیه مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ مشغول به خدمت بودند، که در مجموع ۶۵۰ نفر بودند که ۲۴۲ نفر طبق جدول کرجسی و مورگان به روش طبقه‌ای نسبی و تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته شامل ۵۵ گویه استفاده شد. روایی پرسشنامه مذکور نیز توسط افراد صاحب نظر (۱۰ نفر) تایید شد و پایایی آن نیز پس از اجرای آزمایشی بین ۳۰ نفر از آزمودنی‌ها به وسیله آلفای کرونباخ، با ضریب ۰/۸۷۱ محاسبه و تایید شد و در نهایت داده‌ها به روش توصیفی و استنباطی از طریق نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد؛ از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک‌های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی‌های عروسکی، قصه‌گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر مهارت‌های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد.

نتیجه‌گیری: همچنین بیشترین میزان میانگین در بین مولفه‌های تأثیر تکنیک‌های بازی در آموزش با (۳/۹۵) به مولفه تأثیر بازی با سفال و کمترین میزان آن نیز با (۳/۷۶) به مولفه تأثیر کشیدن نقاشی اختصاص دارد.

کلیدواژه‌ها: بازی در آموزش، مهارت‌های اجتماعی، خودکارآمدی.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

۱ کارشناسی ارشد، گروه برنامه ریزی شهری، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲ استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول). f.hanifi95@gmail.com

مقدمه

امروزه مهارت‌های اجتماعی بخش مهمی از حوزه رشد دانش‌آموزان است که به وضوح نیازمند آموزش است. یادگیری این مهارت‌ها وابسته به بافت و موقعیت خاص دانش‌آموزان است، زیرا مهارت‌های اجتماعی مختلفی در موقعیت‌ها و تکالیف گوناگون حائز اهمیت است و دانش‌آموزانی که در این رابطه قوی باشند، به دلیل این که می‌توانند فشارهای اجتماعی را شناسایی کرده و به آنها پاسخ مناسبی دهند، خود را با موقعیت‌های گوناگون وفق می‌دهند (اسمیت و واتسون^۱، ۲۰۱۰). لذا لازم است که مهارت‌های اجتماعی با بهره‌گیری از انواع راهبردها و برنامه‌های مداخله‌ای وابسته به این مهارت‌ها آموزش داده شود (فرای و همکاران^۲، ۲۰۱۳).

یکی از این راهبردها، بهره‌گیری از بازی در آموزش است. استفاده از بازی در آموزش، یکی از روش‌هایی است که معمولاً برای آموزش مهارت‌های اجتماعی به کودکان استفاده می‌شود. استفاده از بازی درمانی قدمت زیادی دارد به عنوان مثال روان‌تحلیل گرانی مثل زیگموند فروید، از نظریه‌های بازی درمانی در مورد کودکان، به عنوان یک وسیله درمانی استفاده کرده اند (نوانتی^۳، ۲۰۱۲). بازی رهیافتی ساختارمند و مبتنی بر نظریه درمانی است، که فرایندهای یادگیری و ارتباط طبیعی و بهنجار دانش‌آموزان را پایه‌ریزی می‌کند (آذرنیوشان و همکاران، ۱۳۹۱). بازی درمانی بر مهارت‌های مختلف دانش‌آموزان مانند پیشرفت تحصیلی (مهرداد، ۱۳۹۰)، مهارت‌های اجتماعی رفتارهای انطباقی تأثیرگذار است. اثرگذاری بازی درمانی در بهبود مهارت‌های اجتماعی، به واسطه تسهیل‌کنندگی در گسترش میزان ارتباط بین کودک و درمانگر، افزایش صمیمیت، خود آشکارسازی و بی‌پرده‌گویی و کشف استعدادها و نقاط ضعف درمان‌جویان در یک رابطه مبتنی بر بازی درمانی است (قرایی و فتح‌آبادی، ۱۳۹۲).

بازی‌های آموزشی به عنوان یک ابزار سودمند اولیه و ثانویه برای کودکان و نوجوانان در قالب فردی یا گروهی و برای طیف وسیعی از نیازها به کار می‌رود، بازی‌های آموزشی گروهی فرصتی را فراهم می‌سازد تا افراد بتوانند استعدادهای خود را به شیوه‌ای جدید بارور سازند و از طریق آن احساس اطمینان و اعتماد در روابط بین فردی را به دست آورند (هرز و تیک^۴، ۲۰۰۵). بدین ترتیب این روی آورد دارای نظام درمانی بین رشته‌ای منحصر به فرد خود است. نظامی که در آن مراجع آزادانه بین چند انتخاب، مثل نمایش، استفاده از گل و سفال، نقاشی و... حرکت می‌کنند (مالچیودی^۵، ۲۰۰۵). استفاده از گل به علت ایجاد حس نزدیکی با طبیعت، یافتن آرامش از دستکاری و انعطاف‌پذیری آن، در بحث بازی درمانی به طور مکرر مطرح و در مورد افراد با سنین متفاوت به کار برده می‌شود. همچنین کار با گل تنش‌های درونی و احساسات منفی را رها می‌سازد و باعث تحریک احساسات مثبت می‌شود. این موضوع می‌تواند به عنوان تخلیه هیجانی عمل کند. بدین ترتیب بازی با سفال به مراجع کمک می‌کند هیجان‌ات پرخاشگرانه و منفی خود را آزاد ساخته و نهایت احساس آزادی و رضایتمندی کند (جانگ و چیو^۶، ۲۰۱۳). به علاوه کودک با نقاشی و رنگ کردن به صورت گروهی می‌تواند وقایع زندگیش را به تصویر بکشد و سپس از طریق کار با سفال آن را تجسم کند. همچنین او می‌تواند با ترکیب عوامل خلاق هنر و تخیل علاوه بر این که تصویر شفاف و عینی تری از دنیای بیرون و ارتباطش با اطرافیان ایجاد می‌کند، به سطح مطلوبی از توانمندی و خودکارآمدی در تغییر و اصلاح آنها نیز برسد (لیپ و همکاران^۷، ۲۰۱۲).

خودکارآمدی به معنای باور فرد در مورد توانایی مقابله با موقعیت‌های خاص است که الگوهای فکری، رفتاری و هیجانی را در سطوح مختلف تجربه انسانی تحت تأثیر قرار می‌دهد (بندورا^۸، ۱۹۹۷). در واقع خودکارآمدی، احساس شایستگی، کفایت و قابلیت

1. Smith & Watson

2. Frey & all

3. Novontny

4. Hartz & thick

5. Malchiodi

6. Jang & Choi

7. Lipe & all

8. Ormrod

9. Bendura

است که فرد در کنار آمدن با چالش های زندگی، حد مهاری که بر زندگی خود دارد (شولتز و شولتز^۱، ۲۰۰۵) و قضاوت در مورد توانایی تکمیل یک تکلیف، در خود احساس می کند (ارمرود^۲، ۲۰۰۶).

یکی از راه های رسیدن به خودکارآمدی، استفاده از بازی های آموزشی است. در این نوع بازی ها از بیان خلاق برای ایجاد تغییرات مؤثر استفاده می شود. ادبیات مرتبط با تأثیر بازی درمانی در افزایش خودکارآمدی، اهمیت این شیوه درمانی را در افزایش این سازه مهم نشان می دهد (اسپرینگر و همکاران^۳، ۱۹۹۰). از جمله طیف گسترده ای از مشکلات و اختلال های مرتبط با خودکارآمدی پایین، می توان به اختلال تغذیه و تحولی^۴، اضطراب و هراس، اختلال تنیدگی پس ضربه ای^۵، افسردگی و واکنش های سوگ و سوء استفاده از مواد اشاره کرد (ژیل و همکاران^۶، ۲۰۰۶). به علاوه مطالعات نشان می دهد که دانش آموزان دارای خودکارآمدی پایین، خود را شکست خورده و ناتوان قلمداد می کنند (چانگ^۷، ۱۹۸۹). در این زمینه پژوهش هایی برای بررسی اثر بازی درمانی بر افزایش سازش یافتگی اجتماعی-تحصیلی و کاهش تنیدگی نشان می دهد (سالزانو همکاران^۸، ۲۰۱۳). همچنین مطالعاتی برای بررسی اثر بازی درمانی (با استفاده از فنون نقاشی) بر درمانگری کودکان صورت گرفته است. نتایج این تحقیقات اثربخشی روی آورد مزبور را نشان می دهد و موجب ارتقاء ارتباط بین فردی، بهزیستی روانی، تسهیل هیجانی، کاهش پرخاشگری و مشکلات درونی سازی شده می شود (گلدنر و شرف^۹، ۲۰۱۲).

همچنین نتیجه مطالعات قنبری هاشم آبادی و ابراهیمی نژاد (۱۳۹۰) نیز نشان داد که اجرای هشت جلسه بازی های آموزشی گروهی می تواند به افزایش معنادار مهارت های اجتماعی، مهارت های بین فردی و خودکارآمدی می شود. بنابراین با توجه به مستندات فوق مبنی بر چالش های فراوان در زمینه ضعف مهارت های ارتباطی و اجتماعی کودکان به ویژه در دوره پیش دبستانی و به علاوه اختلالات ناشی از ضعف خودکارآمدی آنها از جمله ترس، اضطراب و سایر واکنش های مربوط به این فاکتور و همچنین با توجه به تجربیات پژوهشگر در این زمینه، مبنی بر مشکلات فراوان و ضعف مربیان در رابطه با پاسخ مناسب به این گونه رفتارها و هیجانات کودکان، پژوهشگر در صدد برآمد با انجام پژوهش حاضر به این سوال پاسخ دهد که تا چه میزان هر یک از تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گوئی و کشیدن نقاشی) بر مهارت های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران از دیدگاه مربیان این دوره تأثیر دارد؟

روش

پژوهش حاضر به روش توصیفی از نوع پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران که در سال تحصیلی ۱۴۰۰ مشغول به خدمت بودند که در مجموع ۶۵۰ نفر بودند که ۲۴۲ نفر طبق جدول کرجسی و مورگان به روش طبقه ای نسبی و تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل پرسشنامه محقق ساخته شامل ۵۵ گویه شامل ابعاد (تأثیر بازی های عروسکی بر خودکارآمدی و مهارت های اجتماعی، تأثیر قصه گوئی بر خودکارآمدی و مهارت های اجتماعی، تأثیر کشیدن نقاشی بر خودکارآمدی و مهارت های اجتماعی، تأثیر بازی با سفال بر خودکارآمدی و مهارت های اجتماعی) استفاده شد. روایی پرسشنامه مذکور نیز توسط افراد صاحب نظر (۱۰ نفر) تایید شد و پایایی آن نیز پس از اجرای آزمایشی بین ۳۰ نفر از آزمودنی ها به وسیله آلفای کرونباخ، با ضریب ۰/۸۷۱ محاسبه و تایید شد و در نهایت داده ها به روش توصیفی و استنباطی از طریق نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

1. Shultz & Shultz

2. Ormrod

3. Springer & all

4. Eating and Developmental Disorder

5. Post-traumatic-stress Disorder

6. Zyl & all

7. Schang

8. Salzano & all

9. Goldner & Schrf

یافته ها

قبل از بررسی سوالات تحقیق، از آزمون کولموگروف اسمیرنوف به منظور تعیین نرمال بودن داده مورد استفاده شد، نتیجه اجرای این آزمون در جدول زیر بیان شده است.

جدول ۱. نتایج آزمون نرمال بودن داده ها

بازی در آموزش	
تعداد	۲۴۲
میانگین پارامترها	۳/۸۳۷
انحراف معیار	۰/۸۷۸
کامل بیشترین میزان کران بالا	۰/۰۸۷
مثبت تفاوت ها	۰/۰۵۱
منفی	-۰/۰۸۷
مقدار Z کولموگروف - اسمیرنوف	۱/۲۰۹
سطح معناداری	۰/۰۹۶

با توجه به داده های جدول ۱ مشاهده می شود که سطح معناداری (Sig) آزمون نرمال بودن داده در متغیر یاد شده بزرگتر از ($p > ۰/۰۵$) است. بنابراین با اطمینان ۰/۹۵ می توان بیان نمود که متغیر یاد شده از مفروضه نرمال بودن برخوردار می باشد، بنابراین می توان از آزمون های پارامتریک جهت بررسی سوالات تحقیق استفاده کرد.

سوال اصلی: تا چه میزان هر یک از تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر مهارت های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران از دیدگاه مربیان این دوره تأثیر دارد؟ برای بررسی سوال فوق از آزمون t تک نمونه ای به شرح جدول زیر استفاده شد؛

جدول ۲. آزمون t تک نمونه ای

میانگین	فاصله اطمینان		تفاوت میانگین ها	سطح معناداری	درجه آزادی	t	تکنیک های بازی در آموزش
	حد پائین	حد پائین					
۳/۸۳۷	۱/۱۰۹	۱/۰۲۵	۱/۰۶۷	۰/۰۰۰	۲۴۱	۳۵/۰۷۸	

با توجه به داده های جدول ۲ و با توجه به میزان میانگین محاسبه شده (۳/۸۳۷) و بزرگتر بودن آن ها از میانگین جامعه (۳) می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر مهارت های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد. سوال اول فرعی: تا چه میزان هر یک از تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر مهارت های اجتماعی کودکان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران از دیدگاه مربیان این دوره تأثیر دارد؟ برای بررسی سوال فوق از آزمون t تک نمونه ای به شرح جدول زیر استفاده شد؛

جدول ۳. آزمون t تک نمونه ای

T	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین ها	فاصله اطمینان		میانگین	
				حد پائین	حد بالا		
۲۹/۴۶۸	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۹۲	۱/۰۱۹	۱/۱۶۵	۴/۰۵۲	بازی با سفال
۳۳/۸۴۹	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۴۸	۰/۹۸۷	۱/۱۰۹	۳/۸۴۸	بازی های عروسکی
۴۲/۱۷۹	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۳۷	۰/۹۸۹	۱/۰۸۶	۳/۹۳۷	قصه گویی
۵۲/۸۹۷	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۱۷	۰/۹۷۹	۱/۰۵۵	۳/۹۲۱	کشیدن نقاشی

با توجه به داده های جدول ۳ چنین استدلال می شود که پاسخدهی مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران نسبت به تاثیر تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر مهارت های اجتماعی کودکان با میزان میانگین جامعه از لحاظ آماری متفاوت است. با توجه به میزان میانگین های محاسبه شده (۴/۰۵۲)، (۳/۸۴۸)، (۳/۹۳۷) و (۳/۹۲۱) و بزرگتر بودن آن ها از میانگین جامعه (۳) می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر مهارت های اجتماعی کودکان تأثیر دارد.

سوال دوم فرعی: تا چه میزان هر یک از تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر خودکارآمدی کودکان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران از دیدگاه مربیان این دوره تأثیر دارد؟ برای بررسی سوال فوق از آزمون t تک نمونه ای به شرح جدول زیر استفاده شد؛

جدول ۴. آزمون t تک نمونه ای

T	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین ها	فاصله اطمینان		میانگین	
				حد پائین	حد بالا		
۴۱/۲۰۲	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۰۳	۰/۹۵۵	۱/۰۵۱	۴/۰۰۱	بازی با سفال
۳۶/۵۱۹	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۰۳۷	۰/۹۸۱	۱/۰۹۳	۴/۰۳۷	بازی های عروسکی
۳۴/۲۱۴	۲۴۱	۰/۰۰۰	۰/۹۴۷	۰/۸۹۲	۱/۰۰۱	۳/۹۴۱	قصه گویی
۳۲/۵۸۸	۲۴۱	۰/۰۰۰	۱/۱۳۹	۱/۰۷۰	۱/۲۰۸	۳/۹۵۰	کشیدن نقاشی

با توجه به داده های جدول ۴ چنین استدلال می شود که پاسخدهی مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران نسبت به تاثیر تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر خودکارآمدی کودکان با میزان میانگین جامعه از لحاظ آماری متفاوت است. با توجه به میزان میانگین های محاسبه شده (۴/۰۰۱)، (۳/۰۳۷)، (۳/۹۴۱) و (۳/۹۵۰) و بزرگتر بودن آن ها از میانگین جامعه (۳) می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد.

نتیجه گیری

یافته های سوال اصلی: با توجه به داده های بدست آمده می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر مهارت های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد.

در تبیین این یافته می توان گفت که مربیان مراکز پیش دبستانی می توانند با استفاده از تکنیک های بازی در آموزش به تقویت مهارت های اجتماعی کودکان کمک نمایند یعنی می توانند پرخاشگری و ناسازگاری کودکان را کاهش داده و زمینه سازگاری، پذیرش اجتماعی، شرکت در گروه های دوستی و برقراری رابطه صمیمانه با دوستان را در آنها تقویت نمایند همچنین می توانند با استفاده از این تکنیک ها، باورها و اعتماد به نفس کودکان را نیز تقویت نمایند. این یافته، با یافته پژوهش های عاشوری و همکاران (۱۳۹۸)، ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸)، پیرعباسی و صفرزاده (۱۳۹۸)، آزادی منش و همکاران (۱۳۹۶)، جعفری (۱۳۹۳)، موللی و همکاران (۱۳۹۳)، قرایی و فتح آبادی (۱۳۹۲)، سلیمان نژاد و سوری (۱۳۹۲)، برگلی و پارکر (۲۰۱۵)، صنعت نگار و همکاران (۲۰۱۳)، نصرتی و نعمت طاووسی (۱۳۹۹)، زارع زاده خبیری و همکاران (۱۳۹۳) و مارتین و همکاران (۲۰۱۷) همسو است.

با توجه به داده های بدست آمده می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر مهارت های اجتماعی کودکان تأثیر دارد. در تبیین این یافته می توان گفت که مربیان پیش دبستان از طریق تکنیک های بازی در آموزش از قبیل (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) می توانند زمینه تقویت مهارت های بازی با همسالان، شرکت در بازی های گروهی، یادگیری گروهی، سازگاری با جمع و رعایت قوانین جمع و... را فراهم کرده و مهارت های اجتماعی کودکان را ارتقاء داده و آنها را برای رفتن به محیط مدرسه و اجتماع بزرگتر آماده نمایند. این یافته، با یافته پژوهش های عاشوری و همکاران (۱۳۹۸)، ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۸)، پیرعباسی و صفرزاده (۱۳۹۸)، آزادی منش و همکاران (۱۳۹۶)، جعفری (۱۳۹۳)، موللی و همکاران (۱۳۹۳)، قرایی و فتح آبادی (۱۳۹۲)، سلیمان نژاد سوری (۱۳۹۲)، مارتین و همکاران (۲۰۱۷)، برگلی و پارکر (۲۰۱۵)، صنعت نگار و همکاران (۲۰۱۳) همسو هستند.

همچنین با توجه به داده های بدست آمده می توان نتیجه گرفت که از نظر مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران تکنیک های بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) به میزان زیادی بر خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد. در تبیین این یافته می توان گفت که مربیان پیش دبستان با هنر و مهارتی که در استفاده از تکنیک های بازی های آموزشی دارد، می تواند اعتماد به نفس، جرأت، توانمندی و باورهای کودکان را در زمینه های مختلف ارتقاء دهد. این یافته، با یافته پژوهش های نصرتی و نعمت طاووسی (۱۳۹۹)، مارتین و همکاران (۲۰۱۷) و زارع زاده خبیری و همکاران (۱۳۹۳) همسو است.

این پژوهش همچون سایر پژوهشها دارای محدودیتهایی بود که بعضی از آنها عبارتند از: ۱- ابزار پژوهش حاضر محدود به پرسشنامه بود، در صورتیکه ممکن بود از طریق مصاحبه نتایج دیگری میسر می شد. ۲- تحقیق حاضر از دیدگاه مربیان پیش دبستانی منطقه چهار شهر تهران انجام شده و قابل تعمیم به سایر مربیان پیش دبستانی در شهرها و استانهای دیگر نمی باشد. ۳- ضعف فرهنگ و باور در زمینه موثر بودن این گونه تحقیق ها ۴- عدم تمایل و علاقه کافی بعضی از آزمودنیها برای پاسخ دادن به سوالات پرسشنامه ۵- تحقیق حاضر در سال تحصیلی (۱۴۰۰) انجام شده و نتایج آن را در سالهای آتی، باید با احتیاط تعمیم داد. در پایان پیشنهاد می شود با توجه به اینکه در این بررسی مشخص شد که تکنیک های بازی در آموزش بر مهارت های اجتماعی و خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد، لذا به مربیان پیش دبستانی پیشنهاد می شود که از این تکنیک ها در کلاس استفاده نمایند و به مدیران پیش دبستانی نیز پیشنهاد می شود که امکانات و وسائلی به عنوان جعبه ابزار کمک آموزشی برای اجرای این تکنیک ها فراهم سازند و در صورت امکان کلاس هایی را برای آموزش و ارتقاء مربیان برای افزایش تبحر آنها در زمینه استفاده از این تکنیک ها برگزار نمایند و از متخصصان و روانشناسان در این کلاس ها استفاده نمایند. همچنین به مربیان نیز پیشنهاد می شود که با ایجاد روابط صمیمانه و حمایت گرایانه تعادل و آرامش روحی کودکان را تقویت نمایند.

همچنین چون در این بررسی مشخص شد که تکنیک های مختلف بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر مهارت های اجتماعی کودکان تأثیر دارد، لذا به مربیان پیش دبستانی پیشنهاد می شود که از طریق تکنیک های بازی درمانی کودکان بتوانند مهارت های اجتماعی مناسب از قبیل: ریختن زباله در ظرف مخصوص، تمیز کردن زمین بعد از شکسته شدن چیزی، شیوه درست به کار بردن وسایل غذاخوری و رعایت آداب غذا خوردن، رعایت آداب لباس پوشیدن در موقعیت های گوناگون، آویختن لباس در جای مخصوص، وارد و خارج شدن از کلاس به شیوه آرام و بدون ایجاد سروصدا، صف بستن و رعایت نوبت، رد کردن خواهش دیگران به شکل مؤدبانه، برخورد سازنده با انتقاد دیگران، استفاده از کلمات مؤدبانه مانند لطفاً یا متشکرم، کمک کردن به دیگران و تقاضای کمک از دیگران، سلام دادن و معرفی کردن خود به بزرگسالان و همسالان، قبول شکست در بازیهای رقابتی و تبریک گفتن به فرد برنده، عذرخواهی کردن در مواقع ضروری و همکاری با دوستان در انجام کارها و... را به کودکان پیش دبستانی بیاموزند. در واقع مربی با استفاده از تکنیک های نامبرده می تواند رفتارهای سازشی و اجتماعی مناسب را در درون کودکان نهادینه سازند.

در پایان می توان گفت که تکنیک های مختلف بازی در آموزش (بازی با سفال، بازی های عروسکی، قصه گویی و کشیدن نقاشی) بر خودکارآمدی کودکان تأثیر دارد، لذا به مربیان پیش دبستانی پیشنهاد می شود که برنامه کلاسی خود را طوری تنظیم نمایند که در هفته تقریباً همه ی این تکنیک ها را مورد استفاده قرار دهند. در این راستا خود نیز در کنار کودکان به اجرای هر چه بهتر این تکنیک ها بپردازند. مثلاً در راستای قصه گویی سعی کنند داستان های جذاب و در عین حال حاوی نکات آموزنده هستند و دارای شخصیت های فداکار و قهرمان باشد، با جذابیت تعریف نمایند. همچنین در حیطه بازی های عروسکی نیز سعی کنند از تکنیک هایی استفاده شود که به تقویت اعتماد به نفس کودکان کمک شود. در زمینه بازی با سفال نیز می تواند با آموزش مناسب، کودکان را در درست کردن اشکال مناسب و آسان و در عین حال جذاب، آنها را در زمینه باور داشتن به توانمندیها و استعدادهای شان کمک نمایند. در راستای کشیدن نقاشی نیز می توانند با استفاده از وسایل گوناگون مانند مداد رنگی، آبرنگ، بوم و... استعداد آنها را در زمینه های گوناگون شکوفا ساخته و مهارت و اطمینان آنها را در زمینه های مختلف ارتقاء دهند.

۴- چون در این بررسی مشخص شد که بیشترین میزان میانگین در بین مولفه های تکنیک های بازی در آموزش با (۳/۹۵) به مولفه تأثیر بازی با سفال و کمترین میزان آن نیز با (۳/۷۶) به مولفه تأثیر کشیدن نقاشی اختصاص دارد، لذا به مربیان پیش دبستان پیشنهاد می شود که از این دو روش در مراکز پیش دبستانی استفاده نمایند و سعی کنند با روش بازی با سفال حواس کودکان را تقویت و توانایی جسمانی آنها را نیز افزایش داده و همچنین از تکنیک کشیدن نقاشی که روش جذاب و خلاقانه برای کودکان است، نیز بیشتر استفاده نمایند تا کودکان بتوانند به راحتی با استفاده از این تکنیک ها هیجانانگیز خود را تخلیه کنند.

References

- Aghajani T. (2014). The effect of play on social skills of children under study: kindergarten children in Tehran province, *Journal of Social Studies*. [[Link](#)]
- Asghari Tabari N. (2008). "Generalities of play therapy" Tehran: *Ayizh, second edition*. [[Link](#)]
- Azadimanesh P, Khanzadeh A, Hakim Javadi M & et al. (2017). The effectiveness of puppet play therapy on aggression in children with ADHD, *Urmia Medical Journal*, 28(2) Pp. 90-83. [[Link](#)]
- Baggerly J, Parker M. (2015). Child-Centered group play therapy with African American boys at the elementary school level. *Journal of Counseling & Development*; 83(4)387. [[Link](#)]
- Ebrahimi I, Aslipour A, Khosrow Javid M. (2018). The effect of play therapy on aggressive behavior and social skills of preschool children, *Quarterly Journal of Child Mental Health*, 6(25) Pp. 52-40. [[Link](#)]
- Farman GI. (1981). Siblings of individuals with autism spectrum disorders across the life course. *Mental Retardation and Developmental Disabilities Research Reviews*; 13 (4): 313-20. [[Link](#)]
- Ghanbari Hashemabadi B, Ebrahimi Nejad M. (2011). The effect of group art therapy on interpersonal communication skills of women with chronic mental disorders hospitalized in the care and rehabilitation center of chronic patients, *Journal of Principles of Mental Health*, 13(3) Pp. 229-222. [[Link](#)]
- Goldner L & Scharf M. (2012). Children's family drawings and internalizing problems. *The Arts in Psychotherapy*; 39, 262-271. [[Link](#)]
- Harter S. (1986). The construction of the self. New York: *Guilford*. [[Link](#)]
- Hosseinnasab D. (2012). Content analysis of Persian and mathematics textbooks of primary school, education research project in East Azerbaijan province. [[Link](#)]
- Jang H & Choi S. (2013). Increasing ego-resilience using clay with low SES (Social Economic Status) adolescents in group art therapy. *The Arts in Psychotherapy*, 39, 245-250. [[Link](#)]
- Malchiodi CA. (2005). Expressive therapies. New York: *Guilford press*. [[Link](#)]
- Mehrdad H. (2011). The effect of play therapy on academic achievement of mentally retarded primary school students in Khorramabad, *Quarterly Journal of Exceptional Child Psychology*, 1(2) Pp. 119-144. [[Link](#)]
- Najafi M. (2011), "The role of play in social development", *Faculty of Psychology and Educational Sciences*. [[Link](#)]
- Nosrati M & Nemat Tavousi M. (2019). The effectiveness of parent-child relationship therapy play on parent-child conflict and maternal parenting self-efficacy, *Quarterly Journal of Assessment and Research in Counseling and Psychology*, 2(1) Pp. 104-87. [[Link](#)]
- Ormrod JE. (2006). Educational psychology: Developing learners (5th Ed.). Upper Saddle River, NJ. *Psychotherapy*, 40 (1), 39-46. [[Link](#)]
- Salzano AT, Lindemann E & Tronsky LN. (2013). The effectiveness of a collaborative art-making task on reducing stress in hospice caregivers. *Art in Psychotherapy*, 40 (1), 39-46. [[Link](#)]
- Schank N (1989). An exploration of the mathematics self-efficacy mathematics performance correspondence. *Journal for research in mathematics education*, 20, 261-273. [[Link](#)]
- Shahim AD. (2002). Integration and mainstreaming in cultural context: Canadian and American approaches. *International Journal of Disability, Development and Alcoholism. Alcohol research & health*, 24(4), 250- 257. [[Link](#)]

- Smith K & Watson JL. (2010). Social skills: Differences among intellectually disabled adults with co-morbid autism. Spectrum disorders and epilepsy. *Journal of Research in Developmental Disabilities*; 31, 1366-1372. [[Link](#)]
- Soltani A. (2006). The impact on the growth of cooperative learning social skills student master thesis Tabriz faculty of psychology and Educational Sciences. [[Link](#)]
- Zarezadeh Khyberi Sh, Rafieinia P, Asghari Nekah M. (2015). The effectiveness of group art therapy on the interactive self-efficacy of children affected by parenting. *Quarterly Journal of Transformational Psychology: Iranian Psychologists*; 10(4) Pp. 381-371. [[Link](#)]

